

Research and Development for Enhancement of Integrity in Thailand¹

Thawilwadee Bureekul²

Suthida Saengphet, Pattama Subkhampang, Tawitiya Sintupong, Arisara Khamtan³

Received: May 31, 2013 Accepted: Aug 12, 2013

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the integrity condition and the lack of integrity in Thai society; 2) investigate and perform integrity indicators on Thai society; and 3) propose guidelines for strengthening of integrity in Thai society. The documentary research and participatory action research were applied. The key target groups of this study derived from 5 regions of Thailand included: 1) government officials; 2) politicians/former politicians; and 3) medias. The research result revealed there were 4 categories of integrity: 1) self-integrity; 2) personal integrity; 3) responsibility integrity; and 4) professional integrity. There were 3 indicators of integrity: 1) fundamental indicator; 2) organization and member indicator; and 3) professional indicator. The 9 strategies should be integrated to enhance integrity in Thai society.

Keywords: integrity, integrity enhancement, indicator, strategy, Thai society

¹ This research was supported by the Center for the Promotion of National Strength on Moral Ethics and Values, Office of Knowledge Management and Development (Public Organization).

² Director of the Research and Development Office, King Prajadhipok's Institute, e-mail: beebureekul@hotmail.com

³ King Prajadhipok's Institute.

การศึกษาเพื่อเสริมสร้างความซื่อตรงในสังคมไทย¹

ถวิลวดี บุรีกุล²

สุธิดา แสงเพชร บัณฑิตมา สุบกำบัง ทวีติยา สิริอุพงษ์ อริศรา คำตัน³

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพทั่วไปและความบกพร่องของความซื่อตรงในสังคมไทย 2) เพื่อศึกษาและจัดทำตัวชี้วัดความซื่อตรงในสังคมไทย และ 3) เพื่อเสนอแนวทางเสริมสร้างความซื่อตรงในสังคมไทย โดยการวิจัยเอกสารร่วมกับการประชุมปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กลุ่มเป้าหมายหลักของการวิจัย มี 3 กลุ่ม คัดเลือกจาก 5 ภูมิภาค ประกอบด้วย 1) ข้าราชการ 2) นักการเมือง/อดีตนักการเมือง และ 3) สื่อมวลชน ผลการศึกษา พบว่า ความซื่อตรง แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ 1) ความซื่อตรงต่อตนเอง 2) ความซื่อตรงต่อผู้อื่น 3) ความซื่อตรงต่อหน้าที่ และ 4) ความซื่อตรงต่อวิชาชีพ ตัวชี้วัดความซื่อตรงมี 3 มิติ คือ 1) ตัวชี้วัดพื้นฐาน (2 หน่วยงานต่างๆ/ตัวชี้วัดสำหรับผู้เป็นสมาชิกขององค์กร (3 ตัวชี้วัดสำหรับกลุ่มวิชาชีพ (การเสริมสร้างความซื่อตรงในสังคมไทย ประกอบด้วย 9 ยุทธศาสตร์ ที่บูรณาการแล้วจะส่งผลให้สังคมไทยเกิดความซื่อตรงได้

คำสำคัญ: ความซื่อตรง การเสริมสร้างความซื่อตรง ตัวชี้วัด ยุทธศาสตร์ สังคมไทย

ศูนย์คุณธรรม
(องค์การมหาชน)

¹ โครงการวิจัยได้รับทุนสนับสนุนจากศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม) สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)

² ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า e-mail: beeburekul@hotmail.com

³ สถาบันพระปกเกล้า

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ Integrity ที่หมายความว่า “ความซื่อสัตย์ ความซื่อตรง” เป็นสิ่งที่หลายๆ ประเทศพยายามที่จะศึกษา และดำเนินการเพื่อนำหลักการดังกล่าวมาใช้ในการพัฒนาประเทศอย่างเป็นรูปธรรม

สำหรับประเทศไทยที่ผ่านมาได้มีการส่งเสริมสนับสนุนให้คนในสังคมตระหนักถึง “ความซื่อสัตย์ ซื่อตรง” มาเป็นเวลานานแล้วดังจะเห็นได้จากงานพระราชนิพนธ์หนังสือเรื่อง “หลักราชการ” ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 6 พระองค์ทรงกำหนดคุณลักษณะที่ข้าราชการพึงมี ซึ่งถือเป็นหลักคุณธรรมและจริยธรรมในวิชาชีพ ข้าราชการ 10 ประการ (กรมวิชาการ, 2543; ขวัญรัก สุขสมฤทัย, 2547; ชัตติยา กรรณสูต, 2547; ดุจเดือน พันธมนาวิน, 2550; สำนักงาน ก.พ., 2551; วีรวิท คงศักดิ์, 2551; กรมคุมประพฤติ, 2552) และพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชรัชกาลที่ 9 (คลัง) ปัญญาไทย, 2552; ศูนย์คุณธรรม, 2552; สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2552 (เกี่ยวกับเรื่อง “ความซื่อสัตย์ ซื่อตรง” ไว้ในหลายโอกาสดังความตอนหนึ่งในพระบรมราโชวาทเนื่องในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ณ สวนอัมพรเมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2522

“...คุณสมบัตินี้พื้นฐานที่จำเป็นสำหรับทุกคน นั้นที่สำคัญได้แก่ ความรู้จักผิดชอบชั่วดี ความละเอียดซื่อสัตย์สุจริตทั้งในความคิดและการกระทำ ความไม่เห็นแก่ตัว ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น ความไม่มั่งงายหยาบคายกับอีก

อย่างหนึ่งที่สำคัญเป็นพิเศษคือ ความขยันหมั่นเพียรด้านความซื่อสัตย์สุจริต...”

และความตอนหนึ่งในพระบรมราโชวาทเนื่องในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยขอนแก่นเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2528

“...ความเจริญนั้นจะเกิดขึ้นได้ย่อมต้องอาศัยเหตุปัจจัยประกอบกันหลายอย่างนอกจากวิทยาการที่ดีแล้วจะต้องอาศัยความยุติธรรมเที่ยงตรงและความสะอาดสุจริตซึ่งต้องเป็นไปพร้อมทั้งในความคิดและการกระทำ...”

ความสำคัญของพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชรัชกาลที่ 9 มีความสำคัญต่อการนำมาใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของความซื่อสัตย์สุจริตเนื่องจากการจะปฏิบัติภารกิจใดๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีนั้นต้องอาศัยคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งประกอบด้วย ความซื่อตรง ความซื่อสัตย์ ความมีวินัย และความรับผิดชอบ หากทุกคนในสังคมเป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรม ย่อมจะส่งผลดีต่อส่วนรวมในระยะยาว

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ยังกำหนดให้ความซื่อตรงเป็นองค์ประกอบหนึ่งในค่านิยมหลักของข้าราชการที่เรียกว่า “I AM READY” โดยตัว I แทนคำว่า Integrity ที่หมายถึง “ความซื่อตรง” (วีรวิท คงศักดิ์, 2552) ทั้งนี้เพื่อให้การบริการประชาชนบรรลุเป้าหมายสำคัญ คือ “เห็นรอยยิ้มของประชาชน” และในรายงานการศึกษาเพื่อพัฒนาดัชนีวัดผลการพัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดี พ.ศ. 2545 ซึ่งได้รับการยอมรับว่าเป็นผลงานวิจัยในระดับดีเยี่ยม

สาขารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์จากสภาวิจัยแห่งชาติ พ.ศ. 2546 ก็ได้กล่าวถึงเรื่องความซื่อตรงไว้ด้วย ผลงานดังกล่าวสถาบันพระปกเกล้าและสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้ร่วมกันจัดทำขึ้นเพื่อให้หน่วยงานราชการสามารถวัดระดับการบริหารจัดการของตนเอง ตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 (สถาบันพระปกเกล้า, 2545) ซึ่งกล่าวว่าธรรมาภิบาลเป็นทั้งเป้าหมายและวิธีการในการพัฒนา ถ้าพิจารณาในฐนะวิธีการอันจะนำไปสู่เป้าหมาย ซึ่งหมายถึงเครื่องมือหรือกลไกในการบริหารจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การสร้างความเป็นธรรมในสังคม นอกเหนือจากประเทศไทย ยังพบว่าต่างประเทศก็ให้ความสนใจกับเรื่องความซื่อตรงเช่นเดียวกัน เพราะเมื่อสำรวจวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่าประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ให้ความสำคัญอย่างจริงจังกับเรื่องดังกล่าวคือประเทศมาเลเซีย โดยได้จัดทำแผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติของมาเลเซียขึ้นดังคำกล่าวของนาย Badawi อดีตนายกรัฐมนตรีมาเลเซียเมื่อปี 2004 (Integrity Institute of Malaysia, 2004, 2007, 2008) ที่กล่าวไว้ว่า “มาเลเซียประสบผลสำเร็จในการพัฒนาประเทศและกำลังก้าวไปสู่ประเทศพัฒนาด้วยการกำหนดรูปแบบในการพัฒนาของตนเองและบริหารจัดการเพื่อแก้จุดอ่อนและข้อบกพร่องต่างๆซึ่งความท้าทายหลักคือต้องพยายามสร้างความเข้มแข็งในเรื่องจริยธรรมและความซื่อตรง (Ethics and Integrity)” จากถ้อยคำดังกล่าวทำให้เข้าใจได้

อย่างชัดเจนว่าปัญหาในการพัฒนาประเทศของมาเลเซียอยู่ที่ “คุณภาพของคน” โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องจริยธรรมและ “Integrity” ของคนในชาติ ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่ประเทศไทยกำลังประสบอยู่ในขณะนี้ แนวทางในการแก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้นรัฐบาลมาเลเซียได้แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารแผนซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานและจัดตั้งหน่วยงานส่งเสริมและประสานงานในการบริหารแผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติมีชื่อว่า “สถาบันพัฒนาความซื่อตรงแห่งมาเลเซีย” (Malaysian Institute of Integrity-IIM) จากประสบการณ์ของมาเลเซีย ทำให้ระบบความซื่อตรงของมาเลเซียได้รับการยอมรับและควรนำมาใช้เป็นตัวอย่างในการพัฒนาประเด็นด้านความซื่อตรงให้แก่ประเทศไทยเป็นอย่างยิ่ง

ดังนั้นสถาบันพระปกเกล้าในฐานะสถาบันวิชาการภายใต้การกำกับของประธานรัฐสภาได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาประเทศไทยภายใต้วาระของความซื่อตรง ดังเช่นในกรณีของประเทศมาเลเซียจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงสถานการณ์ความซื่อตรงของสังคมไทยเพื่อศึกษาถึงความบกพร่องของความซื่อตรง จัดทำตัวชี้วัดความซื่อตรงของสังคมไทย พร้อมทั้งทราบแนวทางเพื่อเสริมสร้างความซื่อตรงให้เกิดขึ้นในสังคมไทยอย่างเป็นรูปธรรมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ร่วมกับสถานการณ์จริงของประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงสถานการณ์และความบกพร่องของความซื่อตรงของสังคมไทย

2. เพื่อหาแนวทางเสริมสร้างความคิดตรงให้เกิดขึ้นในสังคมไทยอย่างเป็นรูปธรรม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับสถานการณ์จริง

3. เพื่อจัดทำตัวชี้วัดและแผนความซื่อตรงแห่งชาติ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

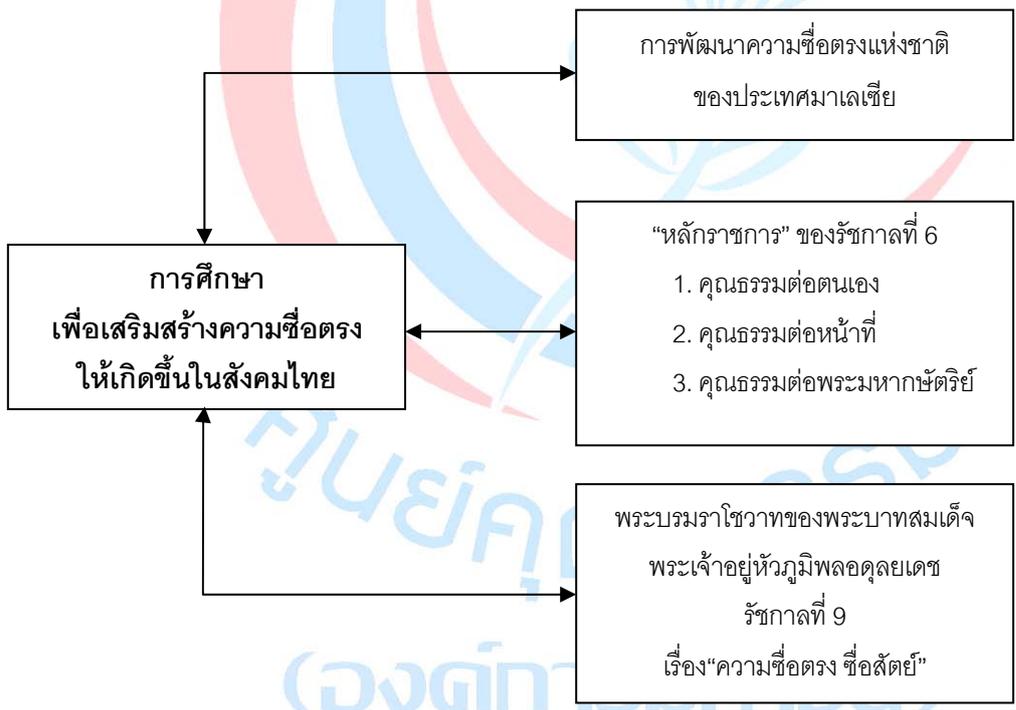
การศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยพัฒนากลอบแนวคิดในการวิจัยขึ้นมาจากองค์ประกอบ 3 ส่วนต่อไปนี้

1. “หลักราชการ” ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ซึ่งถือเป็นหลักคุณธรรมและจริยธรรมในวิชาชีพข้าราชการ 10 ประการได้แก่ 1) ความสามารถ 2) ความเพียร

3) ความมีไหวพริบ 4) ความรู้เท่าถึงการณ์ 5) ความซื่อตรงต่อหน้าที่ 6) ความซื่อตรงต่อคนทั่วไป 7) ความรู้จักนิสัยคน 8) ความรู้จักผ่อนผัน 9) ความมีหลักฐาน 10) ความจงรักภักดี ซึ่งสามารถจำแนกเป็นคุณธรรมหลัก 3 ประการ คือ คุณธรรมต่อตนเอง คุณธรรมต่อหน้าที่ และคุณธรรมต่อพระมหากษัตริย์

2. พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ที่เกี่ยวข้องกับ “ความซื่อตรง ซื่อสัตย์”

3. แผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติของประเทศไทย ซึ่งเป็นประเทศที่มีการจัดตั้งสถาบันเพื่อการนี้ประเทศไทยแรกมาใช้เป็นกรอบในการศึกษาวิจัย ดังแสดงในภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการสังเคราะห์วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ

ร่วมกับการรวบรวมความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิและการประชุมปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มเป้าหมาย 3 กลุ่ม จำนวน 135 คน ประกอบด้วย

1 สื่อมวลชน (2 ข้าราชการ และ (3)นักการเมือง (อดีตนักการเมือง ใน 5 ภูมิภาค คือ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออก เชียงเหนือ ภาคกลาง และ กรุงเทพมหานคร ตาราง)1) การจัดสัมมนาระดมความคิดเห็นใน 5 ภูมิภาค มีผู้สนใจเข้าร่วมระดมความคิดเห็นทั้งสิ้น 215 คน และการจัดสัมมนาเพื่อจัดทำยุทธศาสตร์ความซื่อตรงและทดสอบตัวชี้วัด โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ จากหน่วยงานที่เข้าร่วมโครงการองค์การต้นแบบด้านความซื่อตรง

ซึ่งเป็นโครงการที่ร่วมมือกันระหว่างศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และคณะกรรมการการศึกษา ระบบการเสริมสร้างธรรมาภิบาลและตรวจสอบการทุจริตในรัฐวิสาหกิจและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้ (วุฒิสภา) แทนจากจังหวัดพื้นที่กลุ่มเป้าหมาย รวม 60 คน จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปผล จัดทำตัวชี้วัดความซื่อตรง และแผนความซื่อตรงแห่งชาติ

ตาราง 1 กลุ่มเป้าหมายหลักที่ใช้ในการการประชุมปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

ภูมิภาค	กลุ่มเป้าหมายหลัก	สื่อมวลชน	ข้าราชการ	นักการเมือง/ อดีตนักการเมือง	รวม
กรุงเทพมหานคร		5	5	5	15
ภาคเหนือ		10	10	10	30
ภาคกลาง		10	10	10	30
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		10	10	10	30
ภาคใต้		10	10	10	30
รวม		45	45	45	135

ผลการวิจัย

สำหรับผลการศึกษา แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ประกอบด้วย 1) ความหมาย ประเภทและต้นแบบของความซื่อตรง 2) ข้อบกพร่องด้านความซื่อตรงในสังคมไทย 3) แนวทางเสริมสร้างความซื่อตรง และ 4) ยุทธศาสตร์และตัวชี้วัดความซื่อตรง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ความหมาย ประเภท และต้นแบบของความซื่อตรง

1.1 ความหมายของความซื่อตรง

“ความซื่อตรง” หมายถึงประพฤติตรง ไม่เอินเอียง ไร้เล่ห์เหลี่ยม ไม่คดโกง การกระทำที่ซื่อสัตย์สุจริต ตรงไปตรงมา ประพฤติปฏิบัติตน

สม่ำเสมอทั้งต่อหน้าและลับหลัง การยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม “ซื่อตรง” ตรงกับทศพิธราชธรรม ข้อ “อาชวะ” คือ ซื่อตรง ทรงสัตย์ ไร้มารยา ปฏิบัติภารกิจโดยสุจริต มีความจริงใจ ไม่หลอกลวง และ “อวิโรธนะ” คือ ความไม่คลาดธรรมดา ยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม ไม่เอินเอียงหัวนไหว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542; พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต, 2545; พระภวนาวินสุทฺธิคุณ, 2547; ทองต่อ กล้วยไม้ ณ อยุธยา, 2552)

1.2 ประเภทของความซื่อตรง แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ 1) ความซื่อตรงต่อตนเอง

2) ความซื่อตรงต่อผู้อื่น เช่น ซื่อตรงต่อครอบครัว หน่วยงาน ชุมชน สังคม รวมไปถึงความซื่อตรงต่อ

สถาบันหลักอันได้แก่ ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์
3) ความซื่อตรงต่อหน้าที่ และ 4) ความซื่อตรงต่อ
วิชาชีพ

นอกจากนี้ในเชิงคุณลักษณะของความ
ซื่อตรง สามารถแบ่งประเภทของความซื่อตรง
ออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) ความซื่อตรงในเชิงการ
กระทำหรือการปฏิบัติ คือ การประพฤติปฏิบัติด้วย
ความซื่อสัตย์ สุจริต ตามหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ
ประพฤติตรงไป-ตรงมาทั้งต่อหน้าและลับหลัง
ยึดมั่นในความถูกต้องและชอบธรรม มีจริยธรรม
ปฏิบัติตามกฎหมาย และกฎเกณฑ์ กติกาทางสังคม
รู้จักหน้าที่พลเมือง มีสัจจะ พูดจริงทำจริง โปร่งใส
ตรวจสอบได้ ปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล และ
2) ความซื่อตรงในเชิงจิตใจ คือ มโนสุจริต มีจิตใจ
ที่สุจริต สำนึกดี มีความซื่อสัตย์สุจริต ความถูกต้อง
ชอบธรรมความยุติธรรม เพียงธรรมจริงใจ ไม่คด
ไม่โกง มีความเสมอภาค เท่าเทียมตรงไปตรงมา
ไม่เอนเอียง ยึดมั่นในความดี ความถูกต้องชอบธรรม
ไม่เบี่ยงเบนจากความจริง โปร่งใส สำนึกรับผิดชอบ
มีทศพิธราชธรรม

1.3 **ต้นแบบของความซื่อตรง** ผลการ
ศึกษาพบว่า บุคคลที่มีความซื่อตรง เป็นที่ประจักษ์
และสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีในการประพฤติ
ปฏิบัติตามได้ อันดับแรก คือ **พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช** นอกจากนี้ยังมี
ผู้กล่าวถึงนักการเมืองปัจจุบัน **อดีตนักการเมือง**

ในประเทศไทย เช่น พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ นาย
ปรีดี พนมยงค์ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายชวน
หลีกภัย ศาสตราจารย์ ร้อยตำรวจเอก ดร. ประชัย
เปี่ยมสมบูรณ์ และนายอานันท์ ปันยารชุน
นักการเมืองต่างประเทศ เช่น เหมาเจ๋อตุง โฮจิมินห์
มหาตมะ คานธี นางอินทิดา คานธี ดร. มหาธีร์
มูฮัมหมัด และนายเนลสัน แมนเดลา **ข้าราชการและ**
ข้าราชการเกษียณ เช่น พลตำรวจเอกวชิร
เดชกุญชร นายสืบ นาคะเสถียร ศาสตราจารย์
ดร. สัญญา ธรรมศักดิ์ ศาสตราจารย์ นพ. ประเวศ
วະสี ดร. อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา ดร. สุเมธ
ตันติเวชกุล **นักบวช** เช่น พุทธทาสภิกขุ
พระมหาภูติชัย (ว.วิชิตเมธี) พระพยอม กัลยาโณ
และหลวงพ่อคุณ ปริสุทโธ **ศาสตราจารย์และเทพเจ้า** เช่น
พระพุทธรูปเจ้า พระอรหันต์ และเทพเจ้ากวนอู และ
บุคคลในประวัติศาสตร์ เช่น พันท้ายนรสิงห์ และ
เปาบุ้นจิ้น (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2539;
บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2544; ธีรญา สนิทวงศ์ ณ
อยุธยา, 2547; เสาวนิจ รัตนวิจิตร, 2547; ประเวศ
วະสี, 2548; ธาณินทร์ ไกรวิเชียร, 2551; นางลักษณ
วิรัชชัย และรุ่งนภา ตั้งจิตรเจริญกุล, 2550;
ศุภชัยคุณธรรม, 2552)

2. **ข้อบกพร่องด้านความซื่อตรงใน**
สังคมไทย สำหรับความบกพร่องด้านความซื่อตรง
ในสังคมไทย จากการทบทวนวรรณกรรม สามารถ
นำเสนอรายละเอียดดังแสดงใน ภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 ข้อบกพร่องด้านความซื่อตรงในสังคมไทยที่สังเคราะห์จากการทบทวนวรรณกรรม

3. แนวทางเสริมสร้างความซื่อตรง สำหรับแนวทางเสริมสร้างความซื่อตรงในสังคมไทย

คณะผู้วิจัยประมวลสรุปได้ ดังแสดงรายละเอียดใน
ภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 แนวทางเสริมสร้างความซื่อตรง

จากผลการศึกษาดังที่กล่าวมาข้างต้น การที่ประเทศไทยจะก้าวไปสู่การเป็นสังคมแห่งความซื่อตรงได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่เราคนไทยทั้งชาติต้องทบทวนบทเรียน หรือสำรวจสภาพปัญหา สาเหตุหรืออุปสรรคที่มีผลต่อความบกพร่องของความซื่อตรงของสังคมไทยเสียก่อนจึงจะสามารถค้นหาแนวทางการเสริมสร้างความซื่อตรงต่อไปได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

ในการนี้ คณะผู้ศึกษาพบว่าสังคมไทยมีปัญหาและมีความบกพร่องในความซื่อตรงที่ดำรงอยู่ในทุกภาคส่วน ในทุกกลุ่มทุกภาคส่วน โดยที่ความไม่ซื่อสัตย์ซื่อตรงของผู้นำหรือบุคลากรทางการเมือง และเจ้าหน้าที่ภาครัฐนั้น จะถูกสะท้อนออกสู่สังคมหรือสาธารณะมากกว่าบุคคลทั่วไป ในขณะที่บุคคลดังกล่าวแม้ได้กระทำความผิด กระทำการอันไม่ซื่อสัตย์ซื่อตรง แต่โดยส่วนใหญ่แล้วไม่ได้รับการลงโทษ ทั้งทางกฎหมาย และการลงโทษทางสังคมแต่อย่างใด สถาบันหลักของสังคมทั้งสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนาขาดความเข้มแข็งในการปลูกฝังหล่อหลอมกล่อมเกลาสมาชิกในสังคม ด้วยสาเหตุหลักจากการขาดแบบอย่างที่ดีจากผู้นำ ระบบการศึกษาและการเรียนรู้ทั้งในและนอกระบบยังไม่เอื้อ และไม่เหมาะสม อีกทั้งขาดพลังในการปลูกฝัง กล่อมเกลาค่านิยมจริยธรรม ความซื่อสัตย์ซื่อตรง ทำให้ไม่สามารถพัฒนา “ความรู้คู่คุณธรรม” ได้อย่างแท้จริง หลักธรรมทางศาสนาทุกศาสนาไม่ว่าจะเป็นศาสนาพุทธ คริสต์ อิสลาม พราหมณ์ ฮินดู ฯลฯ ศาสนิกชนยังมิได้นำมาใช้ ประพฤติปฏิบัติในวิถี ชีวิตจริง รวมไปถึงแนวพระราชดำริ และพระราชดำรัสของ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่แม่ประชาชนให้การเคารพ สักการะและเทิดทูลพระองค์ท่านอย่างสูงสุด แต่การยึดถือและปฏิบัติตามก็ยังคงมีในสัดส่วนที่น้อยมาก ทั้งแนวคิด หรือหลักความพอเพียงและกระแสพระราชดำรัสในเรื่องความซื่อสัตย์ ความซื่อตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความซื่อตรงต่อหน้าที่ ซึ่งพระราชทานแก่ผู้นำและบุคลากรในทางการเมือง การปกครอง การบริหารราชการแผ่นดินที่มีอำนาจรัฐอยู่ในมือ นั้น มีจำนวนมากตลอดรัชสมัยของพระองค์ท่านดังที่ได้นำเสนอไว้ก่อนหน้านี้แล้ว

นอกจากนี้ “หลักราชการ” ที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ทรงพระราชนิพนธ์ไว้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 (จรรยาพร ธรณินทร์, 2552) ซึ่งมีสาระโดยสรุปได้ว่าข้าราชการมีแต่เพียงความรู้เท่านั้นไม่พอ จำเป็นต้องมี “คุณวิเศษ” 10 ประการด้วย โดยที่ “ความซื่อตรงต่อหน้าที่” และ “ความซื่อตรงต่อคนทั่วไป” นั้น เป็น 2 ใน 10 ข้ออันเป็นคุณลักษณะของข้าราชการที่ดี อย่างไรก็ตาม นับถึงปัจจุบันก็ 97 ปีล่วงมาแล้วที่ภาคราชการไทยยังคงถูกสังคมวิพากษ์วิจารณ์ ว่ามีการทุจริตและประพฤติมิชอบ และก่อให้เกิดความเสียหายต่อประเทศชาติ และส่วนรวมอยู่เป็นจำนวนมาก องค์กรวิชาชีพที่รวมตัวกันตามสาขาวิชาชีพต่างๆ ยังขาดความเข้มแข็งในการควบคุมกำกับดูแลสมาชิก หรือที่ร้ายแรงยิ่งกว่านั้นในบางกรณีอาจช่วยเหลือกันเองในกลุ่มวิชาชีพอีกด้วย เมื่อมีการกระทำผิดหรือฝ่าฝืนต่อจรรยาบรรณวิชาชีพในภาคส่วนอื่นๆ ที่น่าจะจะได้เข้ามามีส่วนในการเสริมสร้างความซื่อตรงในสังคมไทย ไม่โดยตรงก็โดยอ้อม อาทิเช่น ภาคประชาสังคม ภาคธุรกิจเอกชน ก็ยังถูกตั้งคำถามในความซื่อตรงอยู่ไม่น้อย

อีกทั้งยังขาดปัจจัยที่เอื้อให้ทั้งสองภาคส่วนได้เข้ามา มีส่วนร่วมในการสนับสนุนหรือพัฒนาสังคมไทย ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐได้ สังคมไทยยังขาด ต้นแบบหรือแบบอย่างที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งจาก ผู้นำในทุกกระดับ รวมไปถึงการขาดระบบและ กระบวนการยกย่องเชิดชูดูแลคนดีที่ชัดเจน และการให้การศึกษาศึกษาและการเรียนรู้ในสังคม โดยสถาบัน หลักของสังคม หน่วยงานภาครัฐ รวมทั้งสื่อมวลชน ยังมีได้ให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างสังคมแห่ง คุณธรรมความซื่อตรง ซึ่งทำให้สังคมไทยเป็นสังคม ที่ไม่ได้ให้คุณค่ากับ “ความซื่อตรง” นับตั้งแต่ผู้นำ ระดับสูงของประเทศ ไปจนถึงปัจเจกชนหรือบุคคล ธรรมดาที่พบว่ามีความบกพร่องในเชิงศีลธรรม จริยธรรม โดยเฉพาะความซื่อสัตย์ซื่อตรง เนื่องจาก ขาดภูมิคุ้มกัน หรือขาดวุฒิภาวะที่จะใช้วิจารณญาณ หรือสติไตร่ตรองหาเหตุผลได้ด้วยตนเอง ไม่รู้จัก บทบาทหน้าที่ของตน ขาดความรับผิดชอบ ขาดวินัย และไม่เคารพกฎหมายบ้านเมือง กฎเกณฑ์ กติกา และมารยาทของสังคม ซึ่งอาจเป็นไปได้เพราะ ขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแท้จริง แต่ยังมี ส่วนใหญ่ที่ประพฤติปฏิบัติตนในลักษณะที่เบี่ยงเบน ไปจากความซื่อสัตย์ซื่อตรง โดยไม่รู้สึกรู้ว่าเป็นการ กระทำที่ควรละเว้น แต่กลับรู้สึกดีหากทำเช่นนั้นได้ ก็แสดงให้เห็นได้ว่าตนเป็นบุคคลที่มีความสำคัญ หรือพิเศษมากกว่าคนอื่น ๆ ประกอบกับการมีเจตคติ และวัฒนธรรมบางประการที่เป็นปัญหาหรือ อุปสรรคต่อการเสริมสร้างความซื่อตรง เช่น การ ยอมรับการทุจริตคอร์รัปชันหรือความไม่ซื่อสัตย์ ซื่อตรงได้ หากมีการพัฒนาประเทศด้วย หรือระบบ อุปถัมภ์ ระบบพวกพ้องที่ทำให้มีพฤติกรรม เบี่ยงเบนไปจากกรอบของกฎหมายรวมถึงหลัก

แห่งความถูกต้องชอบธรรม โดยสรุปจึงอาจกล่าว ได้ว่าสังคมไทยยังขาดปทัสฐาน หรือบรรทัดฐาน หรือ นอร์ม (Norm) ที่เป็นแบบแผน กฎเกณฑ์ หรือ เกณฑ์กลางที่สังคมให้การยอมรับร่วมกัน มีการ ยึดถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดหรือนำมาใช้อ้างอิงเพื่อ ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกัน ซึ่งส่งผลต่อ ความบกพร่องในคุณธรรมความซื่อตรงดังกล่าว มาแล้วข้างต้น ในส่วนของแนวทางที่จะทำให้ สังคมไทยมีการพัฒนาในด้านความซื่อตรงได้นั้น คณะผู้ศึกษาวิจัยมีข้อเสนอแนะในเชิงหลักการ ดังต่อไปนี้ การใช้กระบวนการเสริมสร้างและกล่อม เกลათ่างสังคม (Socialization) ที่สถาบันหลักของ สังคม อันได้แก่ สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และสถาบันศาสนา ซึ่งเรียกโดยรวมว่า “บวร” ต้อง ร่วมแรงร่วมใจกันในการปลูกฝัง เสริมสร้าง และ กล่อมเกลาสมาชิกในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็ก และเยาวชนของชาติ โดยใช้เครื่องมือคือหลักธรรม ทางศาสนา และวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามดั้งเดิม ที่เคยมีอยู่ (คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2551)

นอกจากนี้ ศูนย์รวมจิตใจของคนไทย ทั้งชาติ คือ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งพระองค์ท่านได้พระราชทานแนวพระราชดำริส หรือพระราชดำริเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ ซื่อตรง และ หลักความพอเพียงที่ประชาชนทุกสาขาอาชีพ ทุกเพศ ทุกวัย สามารถน้อมนำมาปรับใช้ ในชีวิตประจำวันและการปฏิบัติหน้าที่การงานได้ จำต้องมีกระบวนการรณรงค์ส่งเสริมและผลักดัน โดยมีผู้นำประเทศและหน่วยงานภาครัฐเป็น เจ้าภาพหลัก ร่วมมือกับภาคีเครือข่ายความซื่อตรง ที่เป็นอาสาสมัครจากทุกภาคส่วน “หลักราชการ”

ซึ่งเป็น “คุณวิเศษ” 10 ประการ ของข้าราชการไทย ต้องถูกรื้อฟื้นและนำมาใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติตนของข้าราชการ โดยเฉพาะข้อที่ว่า “ความซื่อตรงต่อหน้าที่” และ “ความซื่อตรงต่อคนทั่วไป” ต้องมีผลต่อการปฏิบัติราชการและการประเมินผลงาน เพื่อสร้างองค์กรต้นแบบในภาครัฐ และสร้างบุคคลต้นแบบในภาคราชการไทย และเชื่อมโยงกับผู้นำประเทศที่ต้องเป็นแบบอย่างความซื่อตรง และดำเนินนโยบายสาธารณะหรือสร้างเจตจำนงทางการเมือง (Political will) เพื่อให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งความซื่อตรง “ต้นแบบที่ดี” จากผู้นำประเทศและผู้นำในสถาบันต่างๆ ทั้งผู้นำครอบครัว ผู้นำชุมชน ผู้นำสังคม หรือผู้นำองค์กร นับเป็นส่วนสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จในการเสริมสร้างความซื่อตรง เพราะต้นแบบที่ดีหรือแบบอย่างที่ดีนั้นมีคุณค่ามากกว่าคำสอนด้วยวาจา ดังตัวอย่างเช่น พ่อแม่ผู้ปกครองอบรมสั่งสอนบุตรธิดาให้ซื่อสัตย์ซื่อตรง แต่ตนเองยังคงซบถฝ่าฝืนกฎจรรยา จ่ายค่าเบี๊ยะเจี๊ยะหรือวิ่งเต้นเส้นสายเพื่อให้บุตรธิดาได้เข้าโรงเรียนหรือเข้าทำงาน ต้นแบบที่ไม่ดีซึ่งพบได้ในชีวิตประจำวันเช่นนี้จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนมากกว่าการอบรมสั่งสอนด้วยวาจา การเป็นต้นแบบที่ดีของผู้นำประเทศนั้น ควรต้องเป็นต้นแบบความซื่อตรงทั้งในการดำเนินชีวิตประจำวัน และการปฏิบัติงานในหน้าที่การบริหารประเทศ เพื่อให้สอดคล้องกับการเป็นแบบอย่างในด้านความซื่อตรงต่อตนเอง ซื่อตรงต่อผู้อื่น ซื่อตรงต่อหน้าที่ ซื่อตรงต่อสังคม ซื่อตรงต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ซึ่งแสดงให้เห็นปรากฏได้ด้วยการจัดทำนโยบายสาธารณะหรือการสร้างและผลักดันเจตจำนงทางการเมือง

(Political will) ต่อสาธารณะเพื่อทำให้เกิดหลักประกันและความมั่นใจของสังคมว่า ผู้นำประเทศ รวมทั้งเจ้าหน้าที่และหน่วยงานภาครัฐจะเป็นส่วนแรกในการพัฒนาความซื่อตรงในภาครัฐก่อนภาคส่วนอื่นๆ และต้องรับผิดชอบเป็นแกนหลักในการประสานเชื่อมโยง สร้างบรรยากาศและแรงจูงใจให้ภาคส่วนอื่นๆ ร่วมในการเสริมสร้างความซื่อตรงภายในกรอบหรือขอบเขตอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบของตน

ทั้งนี้ เมื่อเหลียวไปมองประเทศเพื่อนบ้าน (ธัมมนันทาภิกษุณี, 2548; ธนพล จาดใจดี, 2548; เดิมแท้ ชาวหินฟ้า, 2548; เจ็อจันท์ จงสถิตอยู่ และรุ่งเรือง สุชาภิรมย์, 2550; Marja-Leena Heikkila-Horn, 2548) เช่น มาเลเซียก็พบว่า เจตจำนงทางการเมืองของผู้นำประเทศมีความโดดเด่นมาก มีผลทำให้เกิดการขับเคลื่อนผลักดันเพื่อเสริมสร้างความซื่อตรงในสังคมมาเลเซีย โดยเริ่มต้นจากผู้นำประเทศและหน่วยงานภาครัฐ และมีส่วนร่วมจากภาคส่วนอื่นๆ มีหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการประสานงานเพื่อเสริมสร้างความซื่อตรง มีแผนพัฒนาความซื่อตรงระดับชาติ และแผนปฏิบัติการแยกย่อยไปในแต่ละภาคส่วน เพื่อความสอดคล้องกับพันธกิจและภาระหน้าที่ของแต่ละภาคส่วน ในขณะที่กระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของต่างประเทศนั้น องค์ประกอบหลักที่ทำให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในทางปฏิบัติ ได้แก่ ระบบการศึกษา ศาสนา การหล่อหลอม กล่อมเกล่าแบบอย่างที่ดีจากผู้นำ วัฒนธรรมการชมมากกว่าการติ โดยที่พบว่าคนศรีลังกา ไต้หวัน ฟินแลนด์ เยอรมัน สวิสเซอร์แลนด์ และนิวซีแลนด์ มีคุณลักษณะโดดเด่นในด้านความซื่อสัตย์ซื่อตรง

ซึ่งเกิดขึ้นจากกระบวนการกล่อมเกลาทางสังคมเป็นหลัก สถาบันครอบครัว และสถาบันการศึกษาของประเทศเกาหลีใต้ ฮ่องกง เวียดนาม ศรีลังกา อินเดีย ฟินแลนด์ เยอรมัน สวิสเซอร์แลนด์ แคนาดา และนิวซีแลนด์ ให้ความสำคัญในการหล่อหลอมกล่อมเกลาคุณธรรมจริยธรรมของเด็กเยาวชน ซึ่งการถ่ายทอดคุณธรรมจริยธรรมผ่านสถาบันการศึกษานั้น มีทั้งการจัดหลักสูตรให้มีรายวิชาด้านศาสนาโดยตรง หรือวิชาอื่นที่มุ่งสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ส่วนประเทศที่ประชากรนับถือศาสนาหลากหลาย หรือ เป็น Secular state เช่น อินเดีย จะไม่สอนวิชาศาสนาโดยตรง แต่จะมีวิชาว่าด้วยพลเมืองดี วิชาปรัชญาชีวิต อย่างไรก็ตาม การเรียนการสอนได้ผลดีในหลายประเทศนั้น เป็นการสอนผ่านกระบวนการกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง สอนให้คิดวิเคราะห์หาเหตุผลด้วยวิจรรณญาณ การยอมรับความแตกต่างและการเคารพสิทธิผู้อื่น โรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในศรีลังกาเป็นส่วนสำคัญยิ่งต่อการส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม มีการเชื่อมเข้ากับการศึกษาในระบบโดยนักเรียนที่จบจากโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์จะได้รับคะแนนพิเศษ 10 คะแนนในการเข้าเรียนต่อระดับมหาวิทยาลัย ในขณะที่ครูเป็นผู้ที่ผ่านการอบรม มีประกาศนียบัตรรับรอง ทำหน้าที่อบรมกล่อมเกลาเด็กเยาวชนด้วยจิตสาธารณะ เพราะไม่มีค่าตอบแทน มีเพียงการยกย่องให้เกียรติอย่างเป็นทางการ ซึ่งศรีลังกาและไต้หวันนับเป็นประเทศที่ใช้วัฒนธรรมการชม การยกย่องให้เกียรติเพื่อกล่อมเกลาคุณธรรมจริยธรรมแก่เด็กและเยาวชนอย่างเป็นทางการ ในขณะที่ประเทศไต้หวัน

นั้น สื่อสารมวลชนมีบทบาทในการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของสังคมอย่างมาก อีกทั้งยังมีองค์กรคุณธรรมที่ทำงานบริการสาธารณะและรณรงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรมจำนวนมากทั้งในและนอกประเทศ เกาหลีใต้เป็นประเทศที่โดดเด่นในด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้นำประเทศ กล่าวได้ว่าผู้นำเป็นแบบอย่างที่ดี อีกทั้งมีการจัดทำนโยบายสาธารณะที่เน้นการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ควบคู่ไปกับนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ และนโยบายการปฏิรูปการศึกษา มีผลทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ เกิดการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ความเจริญทางวัตถุและเทคโนโลยี โดยไม่เกิดภาวะตกต่ำหรือความแข็งกระด้างด้านจิตใจ

นอกจากนี้ มีการหล่อหลอมที่เกิดขึ้นในครอบครัวผ่านการอบรมสั่งสอนและแบบอย่างที่ดีจากผู้นำครอบครัว เมื่อเข้าสู่โรงเรียนมีหลักสูตรที่เน้นให้คิดวิเคราะห์ด้วยเหตุด้วยผล มีการอภิปรายถกเถียงจากประสบการณ์และกรณีศึกษา จึงไม่น่าแปลกใจที่สังคมเกาหลีใต้ มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำผิดสูงมาก รู้ผิดชอบชั่วดี โดยเฉพาะผู้นำประเทศที่มีความบกพร่องในคุณธรรมจริยธรรมไม่สามารถอยู่ในตำแหน่งหรือในสังคมได้ ดังที่ปรากฏว่า มีการลาออกหรือฆ่าตัวตายหากปรากฏต่อสาธารณะว่ามีการกระทำผิดกฎหมาย ศีลธรรมจรรยา แม้ว่าบางกรณีจะไม่มีใบเสร็จหรือเป็นการกระทำของบุคคลในครอบครัวก็ตาม กระบวนการกล่อมเกลาทางสังคมในเกาหลีใต้ มีเครื่องมือหลักอีกประการ คือ หลักคำสอนของขงจื้อ ซึ่งทำให้ชาวเกาหลีใต้มีระเบียบวินัย และมีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของแต่ละคน

อย่างเคร่งครัด ซึ่งสิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นได้ว่า ชาวเกาหลีใต้เป็นคนที่มีความซื่อตรงทั้งการดำเนินชีวิตประจำวันและการปฏิบัติหน้าที่การงาน ในส่วนของสังคมไทยนั้น แม้ว่าจะพบความบกพร่องในความซื่อตรงดังกล่าวมาแล้วข้างต้น แต่ยังมีจุดแข็งที่ทำให้มีโอกาสที่จะทำให้บรรลุผลสำเร็จได้ คือการที่กลุ่มตัวอย่างสะท้อนทัศนคติว่า ในการเสริมสร้างความซื่อตรงนั้นต้องเริ่มปฏิบัติที่ตัวเราเอง โดยประพฤติตนให้เป็นคนซื่อตรงต่อตนเองและซื่อตรงต่อหน้าที่ และพยายามขยายผลสู่บุคคลที่อยู่รอบข้าง เช่น สมาชิกในครอบครัวและเพื่อนร่วมงาน ซึ่งนับเป็นกระบวนการกล่อมเกลாதงสังคม (Socialization) ที่ทรงประสิทธิภาพมากที่สุด ยิ่งไปกว่านั้นต้องมิใช่การมอบหมายภาระและความรับผิดชอบไปที่บุคคลหรือองค์กรใดองค์กรหนึ่งแต่เพียงฝ่ายเดียว และต้องไม่มอบหมายให้เป็นภาระของ “เด็กและเยาวชน” ด้วยเหตุผลที่ว่าผู้ใหญ่คงยากต่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาเสียแล้ว เพราะเด็กและเยาวชนคงไม่สามารถเป็นคนซื่อสัตย์ซื่อตรงได้อย่างแน่นอน หากอยู่ในสังคมที่เต็มไปด้วยผู้ใหญ่ที่ทุจริตคดโกง ไร้ซึ่งความซื่อสัตย์ซื่อตรงกระบวนการอบรมสั่งสอน การกล่อมเกลาทงสังคมคงล้มเหลวและไม่สามารถเกิดขึ้นได้จริงอย่างแน่นอน การสร้างสังคมที่เห็นคุณค่าและความสำคัญของคุณธรรมความซื่อตรง โดยเบื้องต้นต้องมีระบบการศึกษาและสร้างกระบวนการเรียนรู้ และกระบวนการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศนคติของคนในสังคม ให้มีความเชื่อและยอมรับปทัสฐาน หรือบรรทัดฐาน (Norm) ด้านความซื่อตรงเช่นเดียวกัน ทำให้สังคมมีแบบแผนความประพฤติหรือเกณฑ์กลาง

ด้านความซื่อตรงที่เป็นมาตรฐานกลาง และมีการสร้าง “ระบบและกระบวนการยกย่องเชิดชูดูแลคนดีที่ซื่อตรงอย่างเป็นรูปธรรม” ในขณะเดียวกันต้องมีการพัฒนาปรับปรุงระบบและกระบวนการลงโทษผู้ที่กระทำผิดหรือฝ่าฝืนกฎหมาย กฎเกณฑ์ กติกา และมารยาทของสังคมให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างแท้จริง ทั้งนี้ การลงโทษทางกฎหมายและการลงโทษทางสังคมต้องมีผลทำให้สมาชิกของสังคมเกรงกลัว ไม่กล้าละเมิดหรือฝ่าฝืน ในขณะที่สื่อมวลชนต้องปรับบทบาทเป็น สื่อสร้างสรรค์ โดยการทำหน้าที่สื่อสารกับสังคมตามหลักจรรยาบรรณสื่ออย่างเคร่งครัด นำเสนอข้อมูลความรู้ และการยกย่องเชิดชูคนดีที่ซื่อสัตย์ ซื่อตรง รวมทั้งกล้าตีแผ่ความไม่ดีและคนที่ไม่ซื่อสัตย์ซื่อตรง รณรงค์ปลูกฝังจิตสำนึกความซื่อตรงอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพราะสื่อเป็นกลไกหลักที่มีความสำคัญต่อการชี้แนะชี้นำสังคม หากสื่อไม่แสดงบทบาทดังกล่าวแล้ว การอบรมกล่อมเกล่าในครอบครัว และในสถาบันการศึกษาคงจะบรรลุผลสำเร็จได้ยาก ภาคส่วนที่ควรเข้ามาเป็นฝ่ายสนับสนุนให้กระบวนการพัฒนาและเสริมสร้างความซื่อตรงให้บรรลุผลสำเร็จได้ ประกอบด้วย ภาคประชาสังคม ภาคธุรกิจเอกชน และการสร้างภาคีเครือข่ายความซื่อตรง ซึ่งนอกจากเป็นการรวมกลุ่มของสมาชิกที่มีความซื่อตรงแล้ว ยังช่วยเป็นการรณรงค์ขยายผลออกไปในวงกว้าง และช่วยติดตามสอดส่องดูแลและให้การปรึกษาหารือในด้านความซื่อตรงอีกด้วย

4. ยุทธศาสตร์และตัวชี้วัดความซื่อตรง

4.1 ยุทธศาสตร์ความซื่อตรง เพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์ความซื่อตรง คณะผู้วิจัยได้จัด

สัมมนาระดมความคิดเห็นผู้แทนภาคส่วนต่างๆ ซึ่งได้ข้อสรุปวิสัยทัศน์ของประเทศไทยไว้ว่า “เราจะก้าวไปสู่การเป็นสังคมที่มีคุณธรรม จริยธรรม ความซื่อตรง อยู่ในวิถีชีวิตของคนไทยในทุกภาค ส่วนของสังคม สามารถตรวจสอบได้ ประชาชนมีความเข้มแข็ง มีจิตสำนึก ค่านิยมที่มีมาตรฐาน ความซื่อตรงสูง ให้เป็นที่ยอมรับทั้งในภูมิภาคเอเชีย และระดับโลก” โดยแผนความซื่อตรงแห่งชาติ ที่จัดทำขึ้น ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ 9 ประการ ซึ่งมุ่งเน้นที่การปลูกจิตสำนึกของประชาชน ให้ความรู้ ที่ถูกต้องเรื่องความซื่อตรง จัดทำแผน และนำไปสู่ การปฏิบัติที่เป็นจริง ทั้งนี้ต้องมีการสร้างเครือข่าย ในการดำเนินงาน และมีการติดตามประเมินผล

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเพิ่มคุณภาพและศักยภาพ ของคนในสังคม

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเสริมสร้างความซื่อตรง ในสถาบันการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การเสริมสร้างความเข้มแข็ง ของสถาบันครอบครัว

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเสริมสร้างความเข้มแข็ง ของสถาบันศาสนา

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การเสริมสร้างความเข้มแข็ง ของสถาบันการเมืองการปกครอง

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การเสริมสร้างความซื่อตรง ในภาคธุรกิจเอกชน

ยุทธศาสตร์ที่ 7 การเสริมสร้างจริยธรรมของ สถาบันสื่อสารมวลชน

ยุทธศาสตร์ที่ 8 การบริหารจัดการให้เกิดการ เปลี่ยนแปลง

ยุทธศาสตร์ที่ 9 การเพิ่มบทบาทภาคีเครือข่าย และพัฒนากลไกทางสังคม เพื่อเสริมสร้างความซื่อตรง

แต่ละยุทธศาสตร์จะมีกลุ่มเป้าหมายและผู้รับผิดชอบ ในการขับเคลื่อนที่แตกต่างกัน แต่หากบูรณาการ แล้วจะครบถ้วนทุกภาคส่วน ซึ่งจะส่งผลให้ สังคมไทยเกิดความซื่อตรงได้ในที่สุด

4.2 ตัวชี้วัดความซื่อตรง ในการจัดทำ ตัวชี้วัดความซื่อตรงนั้น นักวิจัยได้ใช้ข้อมูลจาก การศึกษาวรรณกรรมและการประชุมเสวนากลุ่ม ต่างๆ ในทุกภูมิภาคของประเทศไทยมาเป็นข้อมูล พื้นฐาน สามารถจัดแบ่งตัวชี้วัดความซื่อตรงของ บุคคลได้เป็น 3 มิติ คือ

1) **ตัวชี้วัดพื้นฐาน** (Fundamental indicators) ซึ่งทุกคนจำเป็นต้องมีเพื่อแสดงถึงการมี “ความซื่อตรง” ประกอบด้วย 1) มีความซื่อสัตย์ สุจริต (จริงใจ ไม่หลอกลวง) 2) มีปทัสถาน (มีคุณธรรม ศีลธรรม จริยธรรม ซึ่งเป็นแบบแผนสำหรับยึดถือ ปฏิบัติในสังคม) 3) ไม่คดโกง 4) ปฏิบัติตาม กฎหมาย 5) มีวินัย (ยึดมั่นในกฎระเบียบ ข้อบังคับ หรือแนวปฏิบัติ) 6) มีความรับผิดชอบ (ยอมรับผล ทั้งบวกและลบ) 7) รู้จักบทบาทและหน้าที่ของ ตนเอง(สิ่งที่ต้องทำตามหน้าที่ที่กำหนด) 8) ตรงไป ตรงมาทั้งต่อหน้าและลับหลัง 9) มีความวิริยะ อุตสาหะ (มีความขยัน หมั่นเพียร) 10) อุดมอดกฉันท 11) มีวาจาสัตย์ รักษาคำพูด และ 12) ไม่โกหก

2) **ตัวชี้วัดสำหรับผู้เป็นสมาชิก ขององค์กร/หน่วยงานต่างๆ** ซึ่งต้องมีมากกว่า คุณสมบัติที่สอดคล้องกับคุณลักษณะพื้นฐาน เพราะสิ่งที่ต้องมีเพิ่มขึ้นในฐานะที่มีความ รับผิดชอบมากขึ้นและต้องทำภารกิจให้หน่วยงาน องค์กร สถาบันที่ตนสังกัดอยู่ให้บรรลุเป้าหมายของ องค์กร/หน่วยงานหรือสถาบันนั้น ซึ่งตัวอย่าง ในส่วนนี้ เช่น คุณลักษณะที่พึงมีของพนักงาน

ในภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชน และในสถาบันต่างๆ โดยตัวชี้วัดจะประกอบด้วยตัวชี้วัดพื้นฐาน 12 ข้อ และเพิ่มตัวชี้วัดอีก 7 ข้อ คือ 1) โปร่งใส ตรวจสอบได้ 2) ตรงต่อเวลา 3) มีความยุติธรรม (ไม่เอียงเอียงเข้าข้าง ชอบด้วยเหตุผล เทียงธรรม) 4) ทำงานให้สำเร็จ 5) เป็นที่น่าเชื่อถือและศรัทธาจากคนทั่วไป (ได้รับความไว้วางใจ เลื่อมใสและได้รับการยอมรับจากบุคคลทั่วไป) 6) แนวทางที่ถูกที่ควร แก่ผู้อื่นโดยเฉพาะผู้ได้บังคับบัญชา และ 7) ห้าม/มิให้ผู้อื่นกระทำความผิด

3) ตัวชี้วัดสำหรับกลุ่มวิชาชีพ
 ทั้งนี้เพราะผู้ปฏิบัติหน้าที่ในกลุ่มวิชาชีพเฉพาะจำต้องมีคุณลักษณะที่แตกต่างไปจากผู้อื่นที่มีได้ทำหน้าที่นี้ เพราะต้องรับผิดชอบต่องานเฉพาะ เช่น นักการเมือง แพทย์ พยาบาล วิศวกร สถาปนิก นักบัญชี นักกฎหมาย ผู้พิพากษา และครู อาจารย์ เป็นต้น บุคคลกลุ่มนี้มีส่วนทำให้การตัดสินใจหรือการทำงานของเขามีผลกระทบต่อผู้อื่น ทั้งบวกและลบและบางกรณีอาจถึงชีวิต ฉะนั้น คุณลักษณะเบื้องต้นและคุณลักษณะในฐานะสมาชิกองค์กรควรเป็นคุณลักษณะของกลุ่มนี้ด้วย พร้อมกับต้องมีคุณลักษณะที่เพิ่มในฐานะผู้ปฏิบัติวิชาชีพเฉพาะนั้นๆ หลังจากนั้นจึงจัดทำเป็นแบบสำรวจเพื่อทำการสำรวจตนเองได้หรือสามารถนำไปสอบถามประชาชนกลุ่มต่างๆ เพื่อหาค่าเฉลี่ยของคะแนนความซื่อตรงในภาพรวมก็ได้

อภิปราย

คณะผู้ศึกษาพบว่าสังคมไทยมีปัญหาและมีความบกพร่องในความซื่อตรงที่ดำรงอยู่ในทุกแวดวง ในทุกกลุ่มทุกภาคส่วน โดยที่ความไม่ซื่อสัตย์

ซื่อตรงของผู้บริหารหรือบุคลากรทางการเมือง และเจ้าหน้าที่ภาครัฐนั้น จะถูกสะท้อนออกสู่สังคมหรือสาธารณะมากกว่าบุคคลทั่วไป ในขณะที่บุคคลดังกล่าวแม้ได้กระทำความผิด กระทำการอันไม่ซื่อสัตย์ซื่อตรง แต่โดยส่วนใหญ่แล้วไม่ได้รับการลงโทษ ทั้งทางกฎหมาย และการลงโทษทางสังคมแต่อย่างใด

สถาบันหลักของสังคม ทั้งสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนาขาดความเข้มแข็งในการปลูกฝังหล่อหลอมกล่อมเกล่าสมาชิกในสังคม ด้วยสาเหตุหลักจากการขาดแบบอย่างที่ดีจากผู้นำ ระบบการศึกษาและการเรียนรู้ทั้งในและนอกระบบยังไม่เอื้อและไม่เหมาะสม อีกทั้งขาดพลังในการปลูกฝัง กล่อมเกล่าคุณธรรมจริยธรรม ความซื่อสัตย์ ซื่อตรง ทำให้

ไม่สามารถพัฒนา “ความรู้คู่คุณธรรม” ได้อย่างแท้จริง
 อย่างไรก็ดี ในส่วนของสังคมไทยนั้น แม้ว่า จะพบความบกพร่องในความซื่อตรงดังกล่าวมาแล้วข้างต้น แต่ยังมีจุดแข็งที่ทำให้มีโอกาสที่จะทำให้บรรลุผลสำเร็จได้ คือการที่กลุ่มตัวอย่างสะท้อนทัศนะว่า ในการเสริมสร้างความซื่อตรงนั้น ต้องเริ่มปฏิบัติที่ตัวเอง โดยประพฤติตนให้เป็นคนซื่อตรงต่อตนเอง และซื่อตรงต่อหน้าที่ และพยายามขยายผลสู่บุคคลที่อยู่รอบข้าง เช่น สมาชิกในครอบครัวและเพื่อนร่วมงาน ซึ่งนับเป็นกระบวนการกล่อมเกล่าทางสังคม (Socialization) ที่ทรงประสิทธิภาพมากที่สุด ยิ่งไปกว่านั้นต้องมีใช้การมอบหมายภาระและความรับผิดชอบไปที่บุคคลหรือองค์กรใดองค์กรหนึ่งแต่เพียงฝ่ายเดียว และต้องไม่มอบหมายให้เป็นภาระของ “เด็กและเยาวชน” (สายฤดี วรกิจโกศาทร และคณะ, 2552)

ด้วยเหตุผลที่ว่าผู้ใหญ่คงยากต่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาเสียแล้ว เพราะเด็กและเยาวชนคงไม่สามารถเป็นคนซื่อสัตย์ซื่อตรงได้อย่างแน่นอน หากอยู่ในสังคมที่เต็มไปด้วยผู้ใหญ่ที่ทุจริตคดโกงไว้ซึ่งความซื่อสัตย์ซื่อตรง กระบวนการอบรมสั่งสอน การกล่อมเกลாத่างสังคมคงล้มเหลวและไม่สามารถเกิดขึ้นได้จริงอย่างแน่นอน

การสร้างสังคมที่เห็นคุณค่าและความสำคัญของคุณธรรมความซื่อตรง โดยเบื้องต้นต้องมีระบบการศึกษาและสร้างกระบวนการเรียนรู้ และกระบวนการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศนคติของคนในสังคม ให้มีความเชื่อและยอมรับปทัสฐาน หรือบรรทัดฐาน (Norm) ด้านความซื่อตรงเช่นเดียวกัน ทำให้สังคมมีแบบแผนความประพฤติหรือเกณฑ์กลางด้านความซื่อตรงที่เป็นมาตรฐานกลาง และมีการสร้าง “ระบบและกระบวนการยกย่องเชิดชูคุณคนดีที่ซื่อตรงอย่างเป็นรูปธรรม” ในขณะเดียวกันต้องมีการพัฒนาปรับปรุงระบบและกระบวนการลงโทษผู้ที่กระทำผิดหรือฝ่าฝืนกฎหมาย กฎเกณฑ์ กติกาและมารยาทของสังคมให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลอย่างแท้จริง ทั้งนี้ การลงโทษทางกฎหมายและการลงโทษทางสังคมต้องมีผลทำให้สมาชิกของสังคมเกรงกลัว ไม่กล้าละเมิดหรือฝ่าฝืนในขณะที่สื่อมวลชนต้องปรับบทบาทเป็นสื่อสร้างสรรค์ โดยการทำหน้าที่สื่อสารกับสังคมตามหลักจรรยาบรรณสื่ออย่างเคร่งครัด นำเสนอข้อมูลความรู้และการยกย่องเชิดชูคนดีที่ซื่อสัตย์ซื่อตรง รวมทั้งกล้าตีแผ่ความไม่ดีและคนที่ไม่ซื่อสัตย์ซื่อตรง ทรนรงค์ปลุกฝังจิตสำนึกความซื่อตรงอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพราะสื่อเป็นกลไกหลักที่มีความสำคัญต่อการชี้แนะ ชี้นำสังคม หากสื่อ

ไม่แสดงบทบาทดังกล่าวแล้ว การอบรมกล่อมเกล่าในครอบครัวและในสถาบัน การศึกษาคงจะบรรลุผลสำเร็จได้ยาก

ภาคส่วนที่ควรเข้ามาเป็นฝ่ายสนับสนุนให้กระบวนการพัฒนาและเสริมสร้างความซื่อตรงให้บรรลุผลสำเร็จได้ ประกอบด้วย ภาคประชาสังคม ภาคธุรกิจเอกชน และการสร้างภาคีเครือข่ายความซื่อตรงซึ่งนอกจากเป็นการรวมกลุ่มของสมาชิกที่มีความซื่อตรงแล้วยังช่วยเป็นการรณรงค์ขยายผลออกไปในวงกว้าง และช่วยติดตามสอดส่องดูแล และให้การปรึกษาหารือในด้านความซื่อตรงอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยแบ่งการเสนอแนะ ออกเป็น 4 ส่วน ประกอบด้วย 1) ข้อเสนอแนะเชิงหลักการ 2) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 3) ข้อเสนอแนะเชิงบริหาร และ 4) ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะเชิงหลักการ

เพื่อสัมฤทธิ์ผลในการเสริมสร้างความซื่อตรงในสังคมไทย คณะผู้ศึกษาวิจัย มีข้อเสนอแนะในเชิงหลักการ ดังนี้

1. การเสริมสร้างความซื่อตรง ควรใช้กระบวนการกล่อมเกลาท่างสังคม (Socialization) โดยสถาบันหลักของสังคมทุกสถาบันต้องเข้ามามีส่วนร่วม เริ่มตั้งแต่หน่วยทางสังคมที่เล็กที่สุด คือ ครอบครัว ผู้นำครอบครัวต้องเป็นแบบอย่างด้านความซื่อตรง มีการอบรมสั่งสอนขัดเกล่าเด็กเยาวชน พร้อมยกตัวอย่างประกอบ ชี้ให้เห็นผลดีผลเสียที่เกิดจากความซื่อตรงและไม่ซื่อตรง ขยายผลสู่หน่วยทางสังคม

ขนาดใหญ่ขึ้น ได้แก่ ชุมชน หน่วยงาน สังคม และประเทศชาติ

2. กระบวนการกล่อมเกลาทางสังคม ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องในลักษณะ ร่วมมือและประสานเชื่อมร้อยกันอย่างเป็นระบบในทุกภาคส่วน กลุ่มที่จำเป็นต้องเน้นให้มากคือกลุ่มเด็กเยาวชน แต่อย่างไรก็ตาม คนทุกเพศทุกวัย ทุกสถานะก็ควรเข้าสู่กระบวนการกล่อมเกลาทางสังคม อาทิเช่น พ่อแม่ผู้ปกครองซึ่งต้องเป็นแบบอย่างด้านความซื่อตรงนั้น นอกจากทำหน้าที่อบรมสั่งสอนเด็กเยาวชนด้วยวาจาแล้ว ต้องประพฤติตนเป็นคนซื่อตรงทั้งในชีวิตประจำวันและการปฏิบัติหน้าที่การงาน เช่นนี้จึงนับเป็นการกล่อมเกลาพ่อแม่ผู้ปกครองไปพร้อมๆ กับการกล่อมเกลาเด็กเยาวชน

3. ส่วนหนึ่งของกระบวนการกล่อมเกลาทางสังคม คือ การร่วมกันค้นหาปทัสฐาน หรือบรรทัดฐาน (Norm) ด้านความซื่อตรงที่สังคมให้การยอมรับร่วมกัน จากนั้นทำการเผยแพร่รณรงค์เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องตรงกัน รวมไปถึงการปรับกระบวนทัศน์ (Paradigm) ของคนในสังคมให้สอดคล้องกับปทัสฐานดังกล่าว

4. เครื่องมือหลักสำหรับการกล่อมเกลาทางสังคม ได้แก่ หลักธรรมทางศาสนาต่างๆ หลักราชการของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชดำริ พระบรมราชาธิราช และหลักความพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รวมไปถึงขนบธรรมเนียมจารีตประเพณีอันดีงามของสังคมไทย

5. แบบอย่างความซื่อตรงจากผู้นำทุกระดับ จำเป็นต้องมีสำหรับกระบวนการกล่อมเกลาทางสังคม เพื่อให้เห็นเป็นตัวอย่างที่สัมผัสจับต้องได้ใน

วิถีชีวิตจริง นับเป็นสื่อที่สามารถแสดงบทบาทในการขับเคลื่อนรณรงค์เพื่อเสริมสร้าง ความซื่อตรงได้ในตัวเอง อันจะทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และนำไปเป็นแบบอย่างในด้านความซื่อตรงได้อย่างแท้จริง

6. ระบบและกระบวนการยกย่อง เชิดชูคุณคนดีที่ซื่อตรง ต้องเกิดขึ้นจริงในทางปฏิบัติ ในขณะเดียวกันระบบและกระบวนการลงโทษผู้ที่ไม่ซื่อตรงต้องมีประสิทธิภาพประสิทธิผล ทั้งการลงโทษตามกฎหมาย และการลงโทษทางสังคม (Social sanction) เพื่อเป็นแบบอย่างและให้เกิดความเกรงกลัวโทษและผลที่เกิดจากความไม่ซื่อตรงพร้อมๆ กับการสร้างขวัญและกำลังใจแก่คนดีที่ซื่อตรง และสร้างแรงจูงใจสำหรับการประพฤติตนเป็นคนซื่อตรง อันเป็นการสร้างสังคมคุณธรรม ความซื่อตรง ที่สมาชิกในสังคมเห็นคุณค่า “ความซื่อตรง” และยึดถือประพฤติปฏิบัติตนทั้งในชีวิตประจำวันและการปฏิบัติหน้าที่การงาน

7. การติดตามตรวจสอบและกดดันจากสังคมจะเป็นส่วนสำคัญในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสู่ความซื่อตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้นำนั้นจำเป็นต้องมีความโปร่งใส โดยมีระบบเฝ้าระวัง และการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ ซึ่งนอกจากต้องปฏิบัติตามกฎหมายแล้วยังผูกพันให้ต้องปฏิบัติตาม “กฎเกณฑ์ กติกาทางสังคม” ที่จะมีส่วนหล่อหลอมให้เกิด “ผู้นำที่เป็นแบบอย่างความซื่อตรง” ได้ ฉะนั้น ระบบเฝ้าระวัง และสื่อมวลชนต้องให้ความสำคัญในการสื่อสารและสะท้อนภาพผู้นำต่อสาธารณะ

8. การสร้างภาคีเครือข่ายความซื่อตรง เพื่อให้เกิดพลังในการเสริมสร้างความซื่อตรงในสังคม เพราะนอกจากการรวมกลุ่มของสมาชิก

ที่เชื่อถือตรงแล้ว ควรมีกิจกรรมร่วมกันในการเผยแพร่
รณรงค์ และขยายเครือข่ายความเชื่อถือตรงให้เพิ่ม
มากยิ่งขึ้น

9. ส่วนสนับสนุนการเสริมสร้างความเชื่อถือตรง
ได้แก่ ภาคประชาสังคม องค์กรเอกชน และภาค
ธุรกิจเอกชน ซึ่งสามารถเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของ
การเสริมสร้างความเชื่อถือตรงในสังคมไทยได้ภายใต้
บริบทของแต่ละสถาบัน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. รัฐบาลต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้าง
ความเชื่อถือตรงให้เป็นวาระแห่งชาติและประชาชน
พร้อมทั้งจัดสรรงบประมาณเพื่อการขับเคลื่อน
ในประเด็นนี้อย่างเพียงพอและต่อเนื่อง

2. รัฐบาลต้องกำหนดเป็นนโยบายในการ
จัดทำแผนความเชื่อถือตรงแห่งชาติ และนำไปสู่การ
ปฏิบัติให้เป็นผลโดยเร็ว

3. จัดโครงสร้างและกลไกในการขับเคลื่อน
แผนความเชื่อถือตรง โดยมีการยกระดับหน่วยงาน
ประสานงานให้มีความเป็นอิสระ ประกอบด้วย
ผู้แทนจากทุกภาคส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการ
รับผิดชอบในการขับเคลื่อนเรื่องการเสริมสร้าง
ความเชื่อถือตรง

ข้อเสนอแนะเชิงบริหาร

1. จัดให้มีกลไกในการประสานงานกับ
ภาคส่วนต่างๆ เพื่อบูรณาการภารกิจและทรัพยากร
ในการขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพ
และประสิทธิผลโดยเร็วที่สุด

2. ทุกภาคส่วนทั้งการเมือง รัฐบาล ราชการ
เอกชน สื่อมวลชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ประชาสังคม องค์กรพัฒนาเอกชน ฯลฯ ต้องประกาศ

เป็นวาระแห่งชาติ และวาระประชาชนในการ
ขับเคลื่อนเรื่องการเสริมสร้างความเชื่อถือตรง
ในทุกภาคส่วนอย่างจริงจัง

3. นำร่างแผนความเชื่อถือตรงแห่งชาติที่คณะผู้วิจัย
ได้จัดทำไว้ไปพัฒนาสู่การปฏิบัติ

4. จัดทำและปรับปรุงแผนความเชื่อถือตรง
แห่งชาติเป็นระยะให้ทันสมัย พร้อมทั้งนำไปปฏิบัติ
ให้เกิดในทุกภาคส่วนอย่างมีประสิทธิภาพ

5. แต่ละหน่วยงานควรแปลงแผนความ
เชื่อถือตรงแห่งชาติสู่การปฏิบัติตามภารกิจและบริบท
ขององค์กรหรือชุมชน โดยให้สอดคล้องกับ
ยุทธศาสตร์หลัก

6. ควรมอบหมายให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็น
เจ้าภาพหลักในการดำเนินการพัฒนาแผน
ความเชื่อถือตรงแห่งชาติ และติดตามการปฏิบัติ โดย
ดำเนินการร่วมกับองค์กรต่างๆ ที่มีภารกิจด้านนี้อยู่แล้ว

7. รัฐบาลควรวัดระดับความเชื่อถือตรงของ
หน่วยงานภาครัฐและระดับความเชื่อถือตรงของ
ประชาชน เพื่อรายงานสถานการณ์ความเชื่อถือ
ของชาติโดยจำแนกเป็นภาคส่วนต่างๆ และนำเสนอ
ให้สาธารณชนทราบ

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัยต่อไป

1. ควรมีการวิจัยถึงแนวทางการนำยุทธศาสตร์
ด้านต่างๆ สู่การปฏิบัติ ตลอดจนเรียนรู้จากประสบการณ์
ของนานาชาติ เพื่อจัดทำกรณีตัวอย่างในการ
ปฏิบัติที่มีสัมฤทธิ์ผล

2. ควรมีการศึกษาวิจัยกระบวนการกล่อมเกล
ทางสังคม (Socialization) ในภาคส่วนต่างๆ

3. ควรวิจัยประเมินผลการนำนโยบาย
และการปฏิบัติตามแผนความเชื่อถือตรงแห่งชาติ
เพื่อการปรับปรุงที่ดีขึ้น

4. ควรวิจัยเพิ่มเติมเพื่อทบทวนและพัฒนาตัวชี้วัดความซื่อตรงในระดับบุคคลและประเทศ

รายการอ้างอิง

กรมคุมประพฤติ. (2552). *คู่มือการประชุมเชิง*

ปฏิบัติการ เรื่องการจัดทำจรรยาข้าราชการของส่วนราชการ. กลุ่มงานวินัยและส่งเสริมคุณธรรม. สืบค้นจาก

http://203.154.185.8/transparency/attachments/098_k.JANYA03.pdf.

กรมวิชาการ. (2543). *ประเภทของความซื่อสัตย์.*

สืบค้นจาก

<http://www.surinarea1.go.th/isresearch/>.

ชัตติยา กรรณสูต. (2547). *คุณธรรมพฤติกรรม*

ความซื่อสัตย์ของคนไทย. กรุงเทพฯ:

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและ

ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, (ป.ป.ช).

ขวัญรัก สุขสมฤทัย. (2547). *คุณธรรมพฤติกรรม*

ความซื่อสัตย์ของคนไทย. กรุงเทพฯ:

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและ

ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, (ป.ป.ช).

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย

บูรพา. (2551). *การขัดเกลาทางสังคม.*

สืบค้นจาก <http://www.huso.buu.ac.th>.

คลังปัญญาไทย. (2552). *พระมหากษัตริย์ที่ดีและ*

ยิ่งใหญ่. สืบค้นจาก <http://www.panya>

thai.or.th/ wiki/index.php.

จรวยพร ธรณินทร์. (2552). *ความหมายและ*

หลักการของคุณธรรม ศีลธรรม จริยธรรม.

สืบค้นจาก <http://www.charuaypontor>

ranin.com/index.php?lay=show&ac=arti

cle&Id=5375831&Ntype=6.

จินตนา พุทฺธเมตตะ. (2548). *คุณลักษณะและ*

กระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของ

ประเทศเกาหลี. ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนา

พลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม).

สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้

(องค์การมหาชน). กรุงเทพฯ: บริษัท

พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

เจือจันทร์ จงสถิตอยู่ และ รุ่งเรือง สุขหาภิรมย์.

(2550). *รายงานการสังเคราะห์งานวิจัย*

คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝัง

คุณธรรมจริยธรรมของประเทศต่างๆ.

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิง

คุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม). สำนักงานบริหาร

และพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน).

กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวาน กราฟฟิค.

ดุจเดือน พันธมนาวิน. (2550). *จรรยาข้าราชการ.*

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.

สืบค้นจาก <http://www.ocsc.go.th/>

ocscms/uploads/File/CSTI_EPC2009/

KM/JANYA03.pdf.

ดวงเดือน พันธมนาวิน. (2539). *ทฤษฎีต้นไม้*

จริยธรรม: การวิจัยและพัฒนาบุคคล.

กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิต

พัฒนบริหารศาสตร์.

เดิมแท้ ชาวหินฟ้า. (2548). *คุณลักษณะและ*

กระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม

ของประเทศ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลัง

แผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม).

สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้

(องค์การมหาชน). กรุงเทพฯ: บริษัท

พริกหวาน กราฟฟิค.

- ทองต่อ กล้วยไม้ ณ อยุธยา. (2552). *สารานุกรมไทยฉบับกาญจนาภิเษก: ทศพิทธาธรรม*. สืบค้นจาก <http://guru.sanook.com/encyclopedia/ทศพิทธาธรรม/>.
- ธนพล จาดใจดี. (2548). *คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศอินเดีย*. ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม). สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน). กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวาน กราฟฟิค.
- ธัมมนนทภิกษุณี (รองศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์). (2548). *คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศศรีลังกา*. ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม). สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน). กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวาน กราฟฟิค.
- ธัญญา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา. (2547). *คุณธรรมพฤติกรรมความซื่อสัตย์ของคนไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, (ป.ป.ช).
- ธานินทร์ ไกรวิเชียร. (2551). *คุณธรรมจริยธรรมของนักการเมือง*. สืบค้นจาก <http://www.senate.go.th/committee2551/committee/files/committee31/part3-1.pdf>.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย และรุ่งนภา ตั้งจิตระเจิญกุล. (2550). *การวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงคุณธรรมจริยธรรมของคนไทย*. ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม). สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน). กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวาน กราฟฟิค.
- และพัฒนากองคค์ความรู้ (องค์การมหาชน). กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวาน กราฟฟิค.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2544). *นักกฎหมายเหมาะที่จะเป็นคณะกรรมการตรวจสอบหรือไม่*. สืบค้นจาก <http://www.theiiat.or.th/km/newsdesc.php?n=90210145511>.
- ประเวศ วะสี. (2548). *เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง "โครงการรวมพลังสื่อสร้างกระแสคุณธรรม"* ณ โรงแรม แอมบาส ซาเคอร์ สุขุมวิท. กรุงเทพฯ: คุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม). สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน).
- พระภิกษุวิสุทธิคุณ (เสริมชัย ชยมงฺคโล ป.ธ.6). (2547). *ลักษณะของความซื่อตรง*. สืบค้นจาก <http://www.dhammadakka.org/dhamma/lecture/lecture76.php>.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2545). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. กรุงเทพฯ: บริษัท สี่อตะวัน จำกัด.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. สืบค้นจาก <http://rirs3.royin.go.th/new-search/word-search-allx.asp>.
- วีรวิท คงศักดิ์. (2552). *แผนพัฒนาความซื่อตรงแห่งชาติ*. สืบค้นจาก <http://csr.igetweb.com/index.php?mo=5&qid=375480>.
- ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม). (2552). *ทำดีตามรอยพ่อ*. ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิง

- คุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม). สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน). กรุงเทพฯ: บริษัทพิมพ์ดี.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2545). *การศึกษาเพื่อพัฒนาดัชนีวัดผลการพัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดี*. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- สายฤดี วรกิจโกศาทร และคณะ. (2552). *โครงการวิจัยคุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในประเทศไทย. สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัวมหาวิทยาลัยมหิดล. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.*
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.). (2551). *คู่มือการจัดทำจรรยาบรรณและแนวทางปฏิบัติเชิงพฤติกรรมตามจรรยาข้าราชการ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.).
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2552). *พระบรมราโชวาท*. สืบค้นจาก http://203.154.185.8/transparency/index.php?option=com_content&view=category&id=4&Itemid=14&limitstart=10.
- สำนักพิมพ์มติชน. (2552). *คุณธรรมของผู้นำความซื่อตรง*. สืบค้นจาก <http://www.matichon.co.th/khaosod/kh.day=2007/01/21>
- สมหวัง วิทยาปัญญาพันธ์. (2547). *การบริหารตามหลักทศพิธราชธรรม*. สืบค้นจาก <http://www.budmgt.com/budman/bm01/king10.html>.
- เสาวนิจ รัตนวิจิตร. (2547). *คุณธรรมพฤติกรรมความซื่อสัตย์ของคนไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, (ป.ป.ช).
- Marja-Leena Heikkila-Horn. (2548). *คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม ของประเทศฟินแลนด์*. ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม). สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน). กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี ที ซี คอมมิวนิเคชั่น.
- Malaysian Institute of Integrity. (2004). *National Integrity Plan*. Kuala Lumpur: Integrity Institute of Malaysia.
- Malaysian Institute of Integrity. (2007, 2008) *National Integrity Perceptions Index*. Retrieved from WWW.IIM.com.my.